

Реформаційні процеси, або радикальна трансформація?

М.В.ГУБИНА, канд. архіт.

Харківська національна академія міського господарства

У певній згоді з постулатами Болонського процесу розроблені новітні робочі плани дисциплін (у тому числі творчих дисциплін та курсів) разом комплектом супровідної документації, внаслідок чого за задумкою МОНУ освітні стандарти повинні опанувати усі без винятку факультети та спеціалізації.

Однак, на протязі довгих десятиріч доля Української вищої школи була пов'язана з єдиними тенденціями російського та союзного навчального комплексу. За той час вища школа пройшла декілька етапів свого становлення та розвитку [4].

Так, у 30-х роках ХХ ст. навчальний процес було девальвовано, внаслідок ідеологічних та політичних репресій та спущено до рівня елементарної професійної підготовки студентів [1]. Утилітарні цілі навчання, брак пошуку новітніх навчальних методик та відчуження професіонального педагогічного цеху від світової практики вищого навчання, разом з наданням вищій школі статусу виключно державних інститутів, поховало ідеї автономії університету, інституту. Це призводило до шаблонних, “доведених згори”, єдиних для усіх шкіл програм. У підсумку це породило у вищій школі відсутність конкурентності, а для тих, хто навчається – нестачу вільного вибору фахових дисциплін та належної високоякісної підготовки.

Ще одним вагомим недоліком радянської школи була низка заорганізованих та ідеологічно вимірних і спрямованих форм роботи зі “студентськими масами”, які формували специфічну особистість, що повинна була працювати за “установкою” [2]. Під нею розумівся жорсткий догмат – постанова, наказ, норматив, а засобом досягнення кінцевого результату – “будь-якою ціною”. Наслідки таких механізмів управління – психологічний тиск на особистість. Студентське самоуправління (хоча номінально й існувало) однак було досить заформалізовано та позбавлено ініціативи у вирішенні ідеологічно-управлінських питань.

Творчий акт суб'єкта проектування, – майбутнього архітектора, включає багатофакторний аналіз масиву фактологічної інформаційної бази проектування, десь з конфліктними ситуаціями та явищами, з протиріччями, або “білими плямами”, десь – із застарілими даними, або недостовірною інформацією і т.д., що зумовлює багатогранне та

повне вивчення матеріалу з елементами наукових дослідницьких дій, операцій, засобів задля досягнення мети [3].

Тому методологія архітектурного проектування включає в себе, окрім виховання у студентів безумовно головних професіональних і творчих якостей: знання теоретичних основ дисциплін та відповідних практичних навичок, але й щось більше за проектну ціль, – професійну етику [3].

Але, лише вільна та дійсно творча (не номінована!) особистість здатна на перегляд існуючих поглядів, у тому числі нормативів, законів, застарілих канонів, заперукою корегування яких стає новітнє знання, у вигляді концепції чи гіпотези, наукового відкриття, якісного проекту.

Людина, яка може лише оперативно мислити, формально рухаючись до цілі, є людиною функціонально-технологічного типу, – сліпим “виконувачем” директив та наказів. Саме такий тип особистості культивувався та виховувався за часів соціалізму і засудження такого “виховання” – цілком правомірне [4].

Але, мабуть у погоні за реформаторством та “світовими стандартами” навчання на вітчизняних теренах не може обійтись без коливань у протилежний бік. Задля трансформації вищої школи у нову соціально-громадську інституцію з іншими якостями з виховання всебічно розвиненої, інтелектуально багатой та освіченої людини – дійсно потрібні радикальні дії, однак не такі, що нівелюють молоду людину до рівня робототехнічного приладу [2].

Заплановані та регулятивні функції контролю знань як поточно-го, так і підсумкового характеру за допомогою курсових проектів та РГР, ККР, тестів, контрольних питань та іспитів із заліками інколи не залишають місця та часу для розвитку самостійного інтелектуального потенціалу студента.

Окрім того, студенти архітектурних спеціальностей у ряді випадків повинні у ході тестування надавати неоднозначні відповіді, альтернативні проектні рішення, варіабельні результати, згідно з урахуванням та розглядом різних ознак. А тестування зводить запити до коротких і чітких відповідей, звужуючи суть питань та відмітаючи проблемний рівень знань.

Такі риси, як допитливість, глибоке проникнення у суть теми, розв’язання складних завдань добре розкриваються у співбесіді та за умов індивідуальної співпраці студента з керівником – викладачем та колегами в аудиторних заняттях з архітектурного проектування.

Такі форми повинні і неодмінно доповнюватися самостійною роботою студентів у комплексі з ефективною індивідуальною пізна-

вальною діяльністю, де розкриваються здібності суб'єктів навчання, розвиваються обдаровані особистості. Тому збільшення годин на самостійну роботу цілком доцільно сумується з аудиторними часами та зраховується у підсумок навантаження викладача.

Вища школа України вийшла на передову боротьби за демократію, людську духовність, патріотизм. Необхідність та значущість розробки нової філософії виховання гармонійної Особисті, з яких складається сучасний соціум, обумовлена потребами часу. Навчальне середовище здатне як деформувати та уповільнити розвиток суспільства, так і прискорити його розвиток, піднявши на рівень цивілізованих розвинених країн світу.

1. Герасина Л.Н. Современная высшая школа в условиях реформации образования – МОНУ, Х.: УЮА, 1993. – С.120-121.

2.Губіна М.В. Проектування та проектна справа. – Харків: ХНАМГ, 2005. – С.85, 86.

3.Бурак М.П., Губіна М.В. Масові стереотипи та індустрія вищого знання // Тези доп. конф. «Проблеми гуманізму та освіти». – Вінниця: ВП, 2002. – С.34-36.

4.Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. – К.: Академвидав, 2004. – С.84,85,140-143.